

ԱՆԱԼՑԻԱՑԻՅ մեզ գրում են, Յուլիսի 23-ին
տեղիս հայոց ժողովուրդը ներկայացրեց մի հա-
մառում և ազգու խնդիր առաջնորդական փոխա-
նորդ գերապատիւ Գրիգոր արքեպիսկոպոս Սա-
գինեանցին, որով պահանջում է երեք եկեղեցի
ներկ, այն է Ս. Ստեփաննոս, Ս. Լուսաորի և
Ս. Փրկիչ մայր-եկեղեցու հայւնները, երբ երեց-
նորդներն պ. Յովհաննէս վանցեանցից ժողովու-
րդը պահանջեց մատեաններ, յարգելի պարոն
փոխանակ ներկայացնելու ճիշդ ժապախեալ
մատեաններ, ներկայացրեց հատ ու կոոր մանր
մունչ և խառն ի խառն թղթերի կտորներ, ո-
րոնց վրա արած էր իր նկատողութիւններ, իսկ
ժապախեալ մատեանները հետք էլ չէ կար
1879, 1880 և 1881 թւերի ընթացքում, Դոմար
համար կազմեցաւ արձանագրութիւն, որի զո-

բուժական կնքվեցաւ նախ եկեղեցական կասսան և ապա երեցփոխանական սենեակը, Հասարակութիւնը դիտարկութիւն ունի մի խնդիրը ներկայացնել վիճակային կոնսիստորիային, որով պէտք է պահանջել նախ կարգել նոր հաշվառանքներ, որովհետեւ ինչ հաշվառանքները յաջորդարարն մէջ ժողովրդի առջև և յաջորդի ներկայութեամբ յայտնեցին որ տարեկան 400-ական ռուբլէին ստացել երեցփոխանից, երկրորդ՝ քննել և գնահատել ներկայացրած թղթերի կտորները, երրորդ՝ տեսնել ինչ տարվայ երեցփոխանական հաշիւը, քառեւ Աստուծոյ որ մեր ախարիցայինները սկսել են վերջապէս հասկանալ իրանց իրաւունքը և պաշտպանել իրանց շահերը: Բայց արդէն կազմվել է մի կուսակցութիւն Վանքեանցին պաշտպանելու համար:

Այսօր լինելու է ճշուրդ կապալով տալու համար Բաժնեկանց եկեղեցու մօտ, եկեղեցական հողի վրա շինած տները: Այդ տները պատմութիւնը այս է: Տասն երկու տարի առաջ պ. Եսայի Մակար եպիսկոպոսի համաձայնութեամբ յանձն առաւ շինել այդ տները և 12 տարի շարունակ ինքն շահվում էր ստանալով 3,000—4,000 ռուբլ տարեկան, իսկ եկեղեցուն վճարում էր 70 ռուբլ տարեկան կապալադրամ: Այժմ նա կրկին աշխատում է կապալով վեր առնել այդ տները, բայց այս անգամ 60 տարով, առաջարկելով եկեղեցուն վճարել տարեկան կապալադրամ 600 ռուբլ: Թիֆլիսի հայոց կոնսիստորիան ճարտարովի կողմէն է բռնում, երկրի մի որ և է շահ տեսնելով այդ գործից: Գոյս ունենք որ ծխականները այսօր հաւաքվելով առաջնորդարան, կը խանգարեն ճարտարովի դիտարկութիւնները: Արդէն այս օրերս մէկ ժողով է եղել այդ հարցի մասին և ծխականներից գրեթէ ոչ ոք չը կար, բացի պ. Եսայի Մակարի կուսակցներից: Լաւ բան է՝ ստանալ 4,000 ռուբլ տարեկան և վճարել 600 ռուբլ միայն: Մեր հոգևոր իշխանութեան ներկայացուցիչները հոգում են ոչ թէ եկեղեցու օգուտների մասին, բայց իրանց անձնական շահերի մասին: Նրանք Մամբրէն հետեւում է Մակար եպիսկոպոսի շաղկին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԻՒԱ

Անգլիական համայնքների ժողովը վերջացրեց չափազանց խճճեղծ և դժուար գործ. իրանդական կալուածական օրէնքը արդէն քննված է մանրամասնաբար Վաղարշտոնի անմիջական առաջնորդութեամբ: Նրբ քննվեցան և մերժվեցան յօդուածները վերջին խմբագրութիւնները, ժողովի մէջ մեծ ծափահարութիւններ տեղացին՝ ի պատիւ Վաղարշտոնի, որ այդ ժամանակ իր տեղից վեր էր կացել: Առաջին միջնորդի յայտնութիւնը հերթական պարապմունքների վերջանալու և ժողովի նիստերի փակվելու մասին նոր ծափահարութիւններով ընդունվեցան: Շատ քիչ է պատահել, որ մի որ և է ազգային ժողով այդքան աշողութեամբ և բարեխղճաբար աշխատէր, ինչպէս անգլիական համայնքների այժմեան ժողովը: Աւելի էլ քիչ է պատահել որ և է ժողովին գործ ունենալ այդպիսի ընդարձակ և նշանաւոր սօցիալական վերանորոգութեան հետ, ինչպէս Վաղարշտոնի կալուածական օրէնքն է: Ժողովը ստիպված էր քննել իրանդիայի կալուածական դրութեան բոլոր մանրամասները, պէտք է լսէր հետաքրքրված անձանց և մասնագէտների ընդարձակ ճառերը, պէտք է տանէր իրանդական անհաշտ պատգամաւորների թշնամական յարաձայնութիւնները և ուշադրութիւն չը դարձնէր ընդդիմադրականների դրած արգելքները: Համայնքների ժողովը աշողութեամբ լուծեց այն խնդիրը, որ շատերը անլուծելի էին համարում մի քանի հարիւր անդամներից բաղկացած ժողովի համար: Վաղարշտոնի օրէնսդրական նախագիծը

մշակված է, բաղադրական քննութեան է ենթարկված, ուղղված և լրացրած է ժողովից ամենակատարեալ կերպով: Օրինագծի մէջ ոչ մի խօսք չէ մնացել, որ կշռված չէ լինէր պարլամենտից հասարակական կարծիքի և ազատ մամուլի անմիջական հսկողութեան տակ:

Այդ պատճառով համայնքների ժողովը իրաւունք ունէր յայտնել իր բաւականութիւնը գործի աշողութեամբ վերջացնելու առիթով: Միայն հարկով աշխատաւոր միջնորդ Վաղարշտոնին, ժողովը մի և նոյն ժամանակ գնահատեց և իր աշխատանքները:

Անգլիական պարլամենտի կատարած գործը մանաւանդ նշանաւոր է և այն պատճառով, որ կալուածական նոր օրինագիծը շօշափում էր կալուածատերերի շահերը, որոնք ազդեցութիւն ունեն թէ համայնքների ժողովի և թէ երկրի մէջ: Հարկաւոր էր անձնագոհութիւն տիրապետող տնտեսական նախապաշարմունքներից հրաժարվելու և օրէնսդրութեան մէջ այնպիսի մի նոր կենսական սկզբունք մտցնելու համար, որ կարող էր ազդել Անգլիայի հասարակական ապագայ կազմակերպութեան վրա: Ֆրանսիայի գործիչներից շատերը պախարհուում էին մի ժամանակ Վաղարշտոնի օրինագիծը, նրան վտանգաւոր համարելով կալուածական սեփականութեան սուրբ իրաւունքների համար: «Journal des Débats» լրագիրը ինքնահաւանութեամբ զգուշացնում էր Անգլիային Վաղարշտոնի ընտրած «փոխգաւոր» ճանապարհի դէմ: Լրագիրը իր անմշակ յօդուածներով ապացուցեց, որ նա բոլորովին ծանօթ չէ իրանդիայի կալուածական և երկրագործական իսկական դրութեան հետ: Նոյնպիսի թեթիւամտութեամբ վերաբերվեցաւ իրանդիայի կալուածական վերանորոգութեանը «République Française» լրագիրը, որ իրան հմուտ է համարում սօցիալական և տնտեսական գիտութիւնների մէջ: Այս լրագիրը մինչև անգամ մանրամասն քննութեան չենթարկեց Վաղարշտոնի օրինագիծը, այլ բաւականացաւ ընդհանուր և կարծառօտ դատողութիւններով, որոնք թերահաւատութեամբ և կասկածանքով էին վերաբերվում այդ «համարձակ» օրինագծին: Այս կողմից անգլիական մամուլը աւելի հմուտ յայտնվեցաւ սօցիալական գիտութեան մէջ:

Համայնքների ժողովի վճիռը Տրանսկապի մասին մի փառաւոր յայտնութիւն է համարվում Վաղարշտոնի համար: Պահպանողական կուսակցութիւնը վաղուց պատրաստվում էր կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան վրա յարձակվելու համար և դրա համար նա աւելի լաւ առիթ համարեց Վաղարշտոնի քաղաքականութիւնը բոնորների հետ, որոնք լորդ Բիթոնֆիլդի ժամանակ կատարելագէտ հնազանդեցրած էին անգլիական իշխանութեանը և որոնք այժմ բրիտանական գործերի անաշողութիւններից յետոյ կատարեալ անխառն միջնորդութիւնը բոլորովին հրաժարվել է նուաճողական քաղաքականութիւնից: Բիթոնֆիլդի վաղեմի միջնորդութեան անդամ պ. Գիկս սաստիկ յարձակվեցաւ այժմեան կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան վրա: Սկսվեցան վիճարանութիւնները: Վաղարշտոն մի ընդարձակ ճառով մանրամասնաբար մեկնեց իր բռնած ընթացքի շարժառիթները արտաքին քաղաքականութեան վերաբերութեամբ առհասարակ և Տրանսկապի հարցի առիթով մտանաւորապէս: Այդ ճառից յետոյ համայնքների ժողովը ձայների նշանաւոր մեծամասնութեամբ հաւանութիւն տուեց

ճամանութեամբ հաւանութիւն տուեց Վաղարշտոնի քաղաքականութեանը:

Գուրլինի մէջ կալուածական միութիւնը փողոցի վրա մի նշանաւոր ցոյց արաւ, որին մասնակցում էին մօտ 10,000 արհեստաւորներ: Այնուհետեւ դրանք ժողով կառուցեցին, որի ժամանակ խօսեցին պարլամենտի անդամներ Գիլի և Սկստոն: Նրանք քննադատում էին իրանդական կալուածական նոր օրէնքը և ապացուցանում էին երկրագործներին, որ նրանք պէտք է հաւասար իրաւունքներ և սեփական հողեր ունենան:

Արտասահմանի մէջ զանազան ազդութիւնների պահպանողականները զարմացել էին յայտնում, որ անգլիական ներքին գործերի միջնորդ Հարկօրտ, պահանջելով Միացեալ Նահանգների կառավարութեանց խիստ միջոցներ գործ դնել ֆինիլների դէմ, ինքը ոչինչ կարգադրութիւն չարաւ Լօնդոնի մէջ հաւաքված սօցիալական ժողովի դէմ: Նրբ պարլամենտի մէջ միջնորդին հարց առաջարկեց այդ առիթով, նա յայտնեց հետեւեալ կարծիքը. «Եթէ յեղափոխական ժողովը նպատակը լինէր մեր երկրի մէջ կամ արտասահման որ և է յանցանք գործել, այն ժամանակ կառավարութիւնը պարտաւոր էր միջամտել, ի նկատի ունենալով, որ դատաստանական միջոցները կարող են օգտուէտ պտուղներ տալ: Բայց կառավարութիւնը իրաւունք չունէր միջամտել, որովհետեւ ժողովի մէջ միայն կարծիքներ էին յայտնվում: Սրանից երևում է, որ անգլիական կառավարութիւնը չէ գործէ մնում, երբ միայն կարծիքներ են յայտնվում և միջամտում է գործին միայն այն ժամանակ, երբ որ և է յանցանք է պատրաստվում:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

— Լրագիրները հաղորդում են, որ Կ. Պօլսի հայ կաթօրիկների Ազարեան կաթօրիկոսը այս օրերս ներկայացաւ սուլթանին և սուլթանը չը նորհեց նրան մեղիդէի պատուանշանը: — Ամերիկայից հեռագրում են լրագիրներին, որ Կարֆիլդ նախագահի առողջանալու համար բժշկները երաշխաւոր են: — Անգլիայում, Վաղարշտոնի մէջ գտան դիւնամիտի մեծ պահեստ: Գուրլինից գրում են որ կալուածատէր Զվարտէն վերաւորված է ընթացվելով: — «Голосъ» լրագրի Բերլինի թղթակիցը հաղորդում է որ իշխան Բիւմարկ ստացել է անյայտ անձինքներից սպառնալի անանուն նամակներ: Նրան իր ամբողջ սերունդով սպառնում են ոչնչացնել: — Սֆիլայից հեռագրում են, որ գնեւրալ Էրնրոտ կը վերադառնայ Սֆիլա: Այս օրերս հասաւ Բոլզարիա ինժինէր Ստրուկէ բանակցելու համար Բոլզարիայում երկաթուղիներ շինելու նպատակով: — «Temps» լրագրին հեռագրում են Բերլինից որ դարձեալ Եօթ սօցիալիստներ արքայազն են լայացիկից: — Հաստատվում է որ Միդհադ փաշան կաթարովի Բօթօն կղզին: — Լօնդոնի մի քանի լրագիրները հաւատացնում են որ անգլիական կառավարութիւնը հրամայել է պօլիցիային տեղեկանալ թէ ովքեր են մասնակցել Լօնդոնում նորերում կայացած սօցիալիստների ժողովին և դիտարկութիւն ունի դատի ենթարկել ժողովի գլխաւոր մասնակցողներին:

ԽԱՌՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Կ. Պօլսում կանաչ և երկաթները վերջին պատերազմի մէջ սպանված զինուորների ամեն օր անհանգստացնում էին ֆինանսների միջնորդին, պահանջելով իրանց խոստացված նւթական օժանդակութիւնը: Բայց տեսնելով որ բոլոր

աղաչանքները զուր էին, մի օր, երբ միջնորդը զուր էր գալիս դիւանատանից, կանաչը չը պատեցին նրան և փայտեղով սաստիկ ծեծեցին նորին գերազանցութեանը: Այդ անցքից յետոյ փողոց իսկոյն տրվեցաւ նրանց: Կանաչը տեսնելով որ այդ միջոցով բաւականութիւն ստացան, դիտարկութիւն ունեն ամեն տարի ֆինանսների միջնորդին հետ այդ ազդու միջոցը գործ դնելու:

Վիեննայի Իօգէֆշտադտի թատրոնում օրկէստրի կառավարիչը արձակեց իր օրկէստրի բոլոր մարդկանց և նրանց տեղ հրաւիրեց երաժիշտ կանանց և օրիորդներին, որոնք երաժշտական բարձրագոյն զարգացման ժամանակ այդ երաժիշտ կանաչ միշտ հազնված են լինում սեղգեստներով, առանց որ և է զարդարանքի:

Թիֆլիսում սարսափելի կերպով բազմացել են վերջին ժամանակներ զանազան հրապարակական այգիներ, երգիչներով, երգչուհիներով և գիմնաստներով և գեղեցիկ կանանցով: Օրկէստրի հնչիւններից ոգեւորվելով մեր զանազան դասակարգերի նոր սերունդը ամեն զիշեր անցնում է իր ժամանակը այդ տեսակ այգիներում, ուսուցով, խմելով, կարողութեանց վեր փողեր վաճառելով, մեծ մասամբ քրքոյչ սեւի յայտնի ներկայացուցիչների հասարակութեան մէջ: Մի որ և է առեւտրական գործակալաւոր, որ ամիսը մի 50 ռուբլ ուճիկ է ստանում, ծախսում է ամեն երեկոյ 10 մինչև 15 ռուբլ: Հարցնող լինի՝ օրտեղից է ծարում նա այդ փողերը, որ ամիսը կանի 300 ռուբլուց աւելի, եթէ ոչ գողանալով իր տիրոջից:

Մի քանի ժամանակ սրանից առաջ մի հայուհի, Նազիկ Միսակեան անունով, եղիպտական խեղդիկ հարեմից փախել էր Նեապոլ: Չը նայելով խեղդիկ բոլոր աշխատութեանը յետ դարձնել փախստականին, խառնալի պօլիցիայի միջոցով, այդ նրան չարղվեցաւ: Նեապոլում հայուհին ծանօթանում է մի հարուստ երիտասարդի հետ և պատվովում, Հարսանիքից առաջ Նազիկը պատրաստել է տալիս հրաւիրածուականներ և ուղարկում է խեղդիկ հարեմը իր բարեկամութիւններին, հրաւիրելով հարսանիք: Խեղդիկ—Խեղդիկ փաշան նամակները ստանալուն պէս ոչնչացնում է, բայց նրա հարեմի գեղեցկուհիք կողմնակի կերպով տեղեկանում են փախստական Նազիկի նախանձելի վիճակի մասին և այն օրից իզմայիլ փաշան ստիպված է աւելի խիստ կերպով հսկել իր հարեմի վրա:

Այժմ բոլորի ուշադրութիւնը իր վրա է դարձնում իշխանուհի Հուսէյն, իզմայիլ փաշայի երկրորդ օրդու կինը: Իշխանուհին իր բոլոր սեւամորթ ծառաներին սպիտակ զգեստ է հագցրել, նրա կառքի սե ձիաների սարգը պատրաստված է սպիտակ կաշուց արծաթեայ զարդարանքներով, իսկ կառքի ներսը պատած է սպիտակ մետաքսեայ կերպասով: Այդ կերպ զարդարած կառքի մէջ նստած և չըպապատված սևամորթ, սպիտակազգեստ ծառաներով, իշխանուհին չըրջում է քաղաքի փողոցներում, ուշադրութիւն չը դարձնելով ժողովրդի զարմանքի և կրօնապաշտ մասնատականների դժգոհութեան վրա: Իշխանուհու սկեւարալը, նախկին խեղդիկ, որ այժմ ապրում է Նեապոլում, խիստ յանդիմանել է իր հարսին հրամայելով նրան անյապաղ փոխարինել սպիտակ գոյնը մոյգ գոյնով, մնացած իշխանուհիների սովորութեան համեմատ:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ
Ս. ՊԵՏԵՐՅԱՆԻՐԳ, 27 յուլիսի Պետական բանկի 50% տոմսակր առաջին շրջանի արժէ 96 ռ. երկրորդ 94 ռ. 62 կ., երրորդ 94 ռ., չորրորդ 94 ռ. 37 1/2 կ., ներքին առաջին 50% փոխառութեան տոմսակր արժէ 225 ռ., երկրորդ 223 ռ. 75 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսակր արժէ 91 ռ. 75 1/2 կ., երկրորդ 92 ռ. 75 կ., երրորդ 91 ռ. 7 կ., սակի 7 ռ. 80 կ.: Ռուսաց 100 ռ. Համբուրգի վրա արժէ 219 մարկ, 27 պֆ.: Բօրսայի փոխադրութիւնը աւելում է:
Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ